

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre 7 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre 8 korona.
Egy hónap 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, október 4.

Wladimir-Volinskynál megvertük az oroszokat.

(Oláh ellentámadások visszautasítása.)

Budapest, október 3. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Románia elleni harcvonal:

Petrozsénynél és a Vöröstorony-szoros területén román előretöréseket visszavertünk. Barány-kutnál német és osztrák-magyar erők támadása jelentékeny román ellentámadásra talált, amely a szövetségeket egy kissé visszaszorította.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

Bohorodzasztól északra megheiusult az oroszoknak az a kísérlete, hogy a Bystrzyn Slotwinskán átkeljenek. Brzezanytól délkeletre az ellenség a legnagyobb erőfeszítéseket tette, hogy a Lizona magaslatot hatalmába kerítse. Elkeseredett harcokban visszavertük.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregétje:

Wolhyniában tegnap az ellenség megindította Terstyánszky vezérezredes ellen új támadását, amelyet szeptember 27-én és 28-án szenvedett vereségei folytán eddig elhalasztani kényszerült. Az ellenség több órai pergőtűz után a Swiniuchy és Zaturcy közt álló osztrák-magyar és német haderők ellen vetette tömegeit. Swiniuchy területén ellenség tizenhatszer, Zaturcytól délnyugatra pedig mintegy tizenkétszer indult rohamra. A csata Zaturcytól északra is kiterjed. A megtámadott arcvonal minden részén meg sem lehetett állapítani, mily bőségesen irányította ellenség ágyútűzét saját lövészárkai és visszaözlő ezredei ellen. A foglyok elbeszélése szerint valamennyi csapatnak meghagyták, hogy Wladimir-Wolinskyt minden áron foglalják el. Az újonnan felfrissített orosz hordákat rövid időn belül immár harmadszor ismét feláldozták. Minden áldozat hiába való volt, az oroszokat mindenütt visszavertük. Állásaink kivétel nélkül birtokunkban vannak. Az ellenség újabb súlyos vereséget szenvedett. Az utolsó napokban Bródytól délre beszállított foglyok száma 41 tisztre, (köztük egy ezredes) és 2578 főnyi légénységre rug.

Olasz harctér:

A Görztől keletre emelkedő magaslatok és a Karszt fensik állandóan

Aradi akció.

Lelkünkbe szüntelenül visszatér egy érzés, agyunknak minden sejtje egy gondolatot táplál: az erdélyi menekültek szomorú sorsa kíséri aggodó szívünket, mint egy sötét felleg. Hiába igyekszünk megvigasztalódni, a jobb jövő reményét újra felidézni: röpködő elménk körbe száll s mindig visszatér oda, ahonnan kiindult.

Az erdélyi menekültek sorsának intézése nagyon nehéz gond s egész intézkedéseket követel. Egy vigyázatlan lépés, cselekedet itt messze jövőendőkre kiható szerencsétlenséget okozhat.

Erdély déli és keleti részét ki kellett üríteni. Szét kellett szórni az ország minden részébe egy boldog föld-rész munkás lakóit: most következnie kell a céltudatos és rendszeres építő munkának. Legyen elég a félrendszerbályvokból. Ezek megfeleltek a célnak addig, amíg az első segélyezés kérdése volt a napirenden, de fölöslegese, sőt károsak, miheiyt a kiűritett Erdély lakosságát ideiglenesen elhelyezték.

Nem segítségre van többé szükség, hanem munkára! Nem alamizsna-fillérekre, hanem szociális tevékenységre! Mert nem koldusokat akarunk nevelni Erdély száműzöttjeiből, hanem megakarjuk tartani őket régi oltáraik mellett: a munka szeretetében s a megszolgált eledel megbecsülésében.

A kormánynak elő kell vennie a rég kidolgozott s régen heverő közmunka-programot s az erdélyi munkás kezek segítségével megalkotnia mindazt, amit egykor okosan kiterveztek. E három esztendő alatt ugyanis annyit veszítettünk e téren, hogy egy pillanatig sem szabad késlekednünk, ha azt akarjuk, hogy mulasztásainkat katasztrófa ne kövesse. A program kész, pénz is van hozzá s itt a munkaerő: több százezer erdélyi dolgozó kéz!

Arad város főispánjához és polgármesteréhez fordulunk kérésünkkel! Vegyék szeretetükbe és gondozásukba ezt az ideát. Tegyék magukévá a közmunkaprogram végrehajtásának gondolatát, irjanak át e tárgyban Magyarország összes vármegyéjéhez, forduljanak a kormány jóindulatához s ki fogják érdemelni a jövőendő Magyarország s a szenvedő magyarság hálaát. Az Aradi Közlöny segítségükre lesz e gyönyörű munkában s a legközelebbi városi közgyűléshez indítványt fog benyújtani, hogy e program végrehajtását az illetékes fórumok siettesék... (c)

élénk tűz alatt állanak. A Flejmsvölgy arcvonalon az ellenség támadó tevékenységét ismét megkezdte. A Traviconola völgy mindkét oldalán levő állásainkat és a Passani heggyerinc több szakaszát az olasz tűzéréség erősen ágyuzta. Bersaglierek ismételtent megtámadták a Colbricon Piccolot. Legutolsó támadásuk alkalmával be is hatolhattak a szétlőtt védelmi művekbe, ellentámadásunkkal azonban ismét kiverjük őket. Az ellenségnek a Passó di Valmaggione ellen intézett éjjeli támadása is meghiúsult.

Délkeleti harctér:

Lényeges esemény nem történt. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

orosz hadtest

pusztulása.

A Dunán vert oláh hidat felégették monitoraink.

Berlin, október 3. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Albert württembergi herceg vezértábornagy arcvonala:

Lombardzyceánál a tengerpart közelében matrózaink egy sikerült járőr vállalkozásukról 22 francia fogolylyal tértek vissza.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

A Sommetől északra dúló csata mindkét fél hatalmas tűzérégi tevékenysége mellett tovább folyt. Thiepvaltól északra és Courcellettől északnyugatra elragadtunk az angoloktól egyes árokrészeket, amelyekbe befészkeltek magukat és több géppuskát zsákmányoltunk. Különösen elkeseredett volt a harc le Sarb és Ligny-Thilley-Fles országot között. Az angolok itt legsúlyosabb áldozatok árán az Eaucourt-le Abaye major mindkét oldalán csekély tért nyertek. Haudecourt és Merwel között tűzéréségünk le Bosäfsből kora reggel előre tört, 4 támadás elhárítása után az ellenséges gyalogságot rohamállásaiban maradásra kényszerítette. A Saily-raucourt országotnál és attól nyugatra, valamint a St-Pierre-Vosli erdő ellen intézett francia támadások részben egészen legelől lévő védelmi vonalunkba jutottak, amelyet több közelharcban ismét megtisztítottunk. A Sommetől délre a tűzérégi harc a Vermandorillers mindkét oldalán levő

arcvonalon időnként jelentékenyen fokozódott. Egy francia támadási kísérletet zárótűzünk elfojtott.

Keleti harcok:

Linsingen tábornok hadserege részéről jelentik:

A várt általános támadás Lucktól nyugatra Schmidt von Knobelsdorf altábornagy csapatai ellen és von der Marwitz tábornok csapatai ellen Ters-tyánszky vezérezredes hadserege ellen ma (október 2-án) rendkívül heves tüzési előkészítés után megindult. Délelőtt kilenc órakor tört ki a harc. Az orosz hadtestek a legkiméletelebb emberpazarlással 12-szer, sőt a két gárdahadtest 17-szer indultak rohamra. A Koryunicánál súlyosan megvert 4 hadtest valószínűleg eltűnt az ellenség harcmezőjéből. Valamennyi támadás az ellenség szokatlanul nagy véres vesztesége mellett omlott össze. Ahol, mint Zaturczytól északra is az ellenséges csapatoknak teljesen szétlőtt árkainkba nyomulniuk sikerült, onnan ellentámadásokkal azonnal kivertük őket. Az orosz tüzés saját árkaikra irányított tüzeléssel csapatait újra meg újra rohamra hajtotta vagy pedig megfordítani igyekezett a támadás visszahőmpölygő hullámaival. Megállapítottuk, hogy az átmenetileg egyes árkokba benyomult ellenség ott maradt sebesülteinket legyilkolta. Veszteségeink aránylag csekélyek. A Grberkától északra indított ellentámadás sikerét gyarapítottuk. A beállított foglyok száma 41 tisztre és 2578 főnyi legénységre növekedett. A zsákmány 13 géppuska.

Károly főherceg lovassági tábornok hadserege harcmezője:

Az oroszoknak a Zlota Lipa keleti partján indított támadása folytatása képen sikerült egészen a Lysonia magaslataig (Brzesanytól délkeletre) előnyomulniuk. Német, osztrák-magyar és török csapatok ismét visszaverték őket. A Dnyestertől északra sikerült egy német osztag rövid előretörése.

Erdélyi harcok:

Fogarastól északra Báránykut vidékén előnyomuló német és osztrák-magyar csapatok tulnyomó román erőkkel kerültek szembe, amelyek támadása elől visszavonultak. A határon a Vöröstorony szorosától nyugatra románok megkísérelték, hogy arcvonalunkat áttörjék. Kisebb harcok ott még folyamatban vannak. A hátszegi hegységben ellenséges támadásokat visszavertünk.

Balkán hadszíntér:

Mackensen vezértábornagy hadserege:

Bukaresttől délre a Dunán átkelt román csapatok háta mögött osztrák-magyar monitorok elpusztították a folyamon vert pontonhidat. Ellenségnek tegnap a Cobadina—Topraisa—Tuzla-i vonal felől széles arcvonalon ismételt támadásai a hős bolgár és török csapatok ellenállásán ismét megtörttek. Száznál több embert elfogtak.

Macedóniai hadszíntér:

A Tohins-tótól északnyugatra a Strumán át előrenyomuló angolok ellen a támadás előrehaladt. **Ludendo-f, első főszállásmester.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Párisban nem esznek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A „Morningpost” párisi levelezője küldi lapjának az alábbi csevegést a mai párisi vásári viszonyokról.

Hol van az az idő — írja az angol tudósító — mikor az ember arra vállalkozott, hogy a párisi központi vásárcsarnokban végigbolyongjon. Ehhez vagy a pacsirtákkal kellett ébredni, vagy pedig addig nyújtani az éjszakát, míg az ember beletéved a csarnoknyitász órájába. De már előbb is élvezhettük a csarnoki élet érdekességeit csak meg kellett állanunk a Bois felől jövő utak egyikén s megvárunk a szekerek légiót, ezeket követni s elérkeztünk a sárgarépa, kalarabé, káposzta-hegyek vidékére. Itt találkoztunk a festőkkel, a kik olcsón szerezték be virágzsúkségeiket kietlen műtermük számára, esetleg barátnők fogadására, vagy modelljeik (csendélet rendezése céljából) Legfeljebb egyszer alkudtak — inkább tréfából, s vásároltak, majd elképzelték mennyi kávé meg bélelt kenyérért ettek meg a csarnok-vendéglőben, ha pénzük volt.

Hanem most. Ma egyetlen egy embert sem látni a rengeteg területen, akinek ne volna itt sürgős dolga. Látnyosságát élvezni, szórakozásból ödöngeni senkinek nincs ma ideje. Néhány férfi, az is öreg és asszony; rengeteg asszony, hangosan vitatkozó, alkudozó, veszekedő asszony, ez a mai vásárcsarnok képe. Az áru mennyisége nem változott, sőt minőségileg sem lehet kifogást tenni, csak a sokféleségében csappant meg, az árak ellenben toronymagasságra nőttek. És elkövetkezett az az idő, hogy a párisi nagy csarnok közönsége egyik helyen alkudott, mintha a kelet valamely bazarában volna, a másik oldalon verte föl az árakat, akárcsak a művészeti aukción. Az árak egyébként rettenetesen megnöttek, úgy, hogy a csarnoki vendéglők árai ma nem sokkal alacsonyabbak, mint volt a béke szép napjaiban a Café American-ban. Itt most emlékeztetbe kell idéznünk a csarnoki Sz. Eustach vendéglő husz centimes kávéját és az American háromfrankos café compris-ját. A csarnok új alakokkal gazdagodott. Nagy női segéderővel jelennek meg a belváros nagy szállóinak konyhafőnökei, hogy bevásároljanak. Azelőtt ezt a tisztelet a férfiak töltötték be, ma a férfiak a fronton vannak, a helyüket a mozgékony, alkuvó, lármázó asszonyok foglalták le.

Nem, a párisi vásár nem olyan szép, mint volt előzőtt. Pedig most van a gyümölcs ideje, a befőzés, konzervkészítés most a legerősebb. Hiába! Nincs cukor. De nem lehet azt mondani, hogy a gyümölcs ez alapon olcsóbb lett. Szó sincs róla. Magasabbra talán már nem is emelkedhetik. Azelőtt egy kosár őszibarackot vehettünk azért az árért, amennyiért ma négy szép barackot adnak. A párisi ember azonban nem esik kétségbe, nem zúgolódik, egyszerűen nem eszik gyümölcsöt. Beszüntette a marmelad-evést, a finom falatokat, megelégszik a rhebarbarával, amelynek szintén nem alacsony az ára, de még elviselhető. A sok gyümölcs pedig hegymagasságban áll, de nincs kereslete.

Itt alkuszunk a konyhafőnökök, a másik oldalon azonban, ahol a finom főzelékek, virág-kebab, spárga, kelkáposzta, paraj, vagy pedig a gombák sokfélesége van felhalmozva, egymást

verik le árajánlással. Az árak itt fantasztikus magasságot érnek el. A burgonya mázsája harminc-negyven frank s elég sines belőle, a hagymát pedig nem is lehet megfizetni. Már most tessék elképzelni egy francia ragout-t hagyma nélkül. Ez nem egyéb, mint élet — szerelem nélkül, véli az egyik párisi restauránt élemedett konyhafőnöke. Ma már a husokat is hagyma nélkül párolják és apró sárgaréppával kórik. Tessék ezt elképzelni. A hagymát árban való fölfelé kuszásában azonban a hus is elkiséri. A párisi, aki az 6 Duval-jaiban harminc centiméter pompás sós vízben főtt marhahúst evett, üveg mögül szemléli a mikroszkópikus kicsinyesü bouffeket a steakeket, amelyeknek ára a nyolc és tíz frank felé tör. Nincs hatalom, amely gátat tudna vetni az árdrágulásnak. A termelők és közvetítők olyan acélszilárdságú fonatot készítettek a fogyasztókkal szemben, hogy azt semmiféle hatósági hő sem tudja áttörni.

A párisi embernek, főleg azonban a háztartás, vezető asszonynak, ma nincs más fegyvere, mint a takarékoskodás; **nem esznek, egyszerűen nem esznek.** Páris és nem evés. Hova lett az a híres, csodás francia konyha. A franciák híres szakácsművészete régen hősi halált halt a francia Hinterland élelmiszeri harc-terén.

Neueste Nachrichten.

Die amtliche Berichte sind bis zum Schlusse des Blattes nicht angelangt.

Berlin. Dem „Tag“ wird gemeldet: Es ist offenkundig, dass die grosse Zahl der erbeuteten Munitions- und Kraftwagen steht nicht im Verhältnis zur geringen Zahl der Gefangenen. Unsere Truppen kämpften mit den Rumänen ohne Erbarmen, da der Feind die in seine Hände gefallenen Gefangenen äusserst herzlos behandelte. Nur wenigen ist es gelungen, das Fogaraser Gebirge zu erreichen, die meisten mussten die Sünden der rumänischen Armee, die sie durch ihre Schandtaten begangen hatten, mit ihren Leben bezahlen.

Sofia. Der Donauübergang der Rumänen erwies sich als ein verzweifelter Experiment. Es wurden alle Massnahmen getroffen, zur völligen Zurückwerfung des Feindes. Die Erledigung der Expedition wird binnen einigen Stunden erfolgen.

Frankfurt a. M. Die Frankfurter Zeitung schreibt: Laut Meldung Sofioter Piloten, steht Bukarest in einem Flaamenmeer. Ganze Stadtteile sind niedergebrannt.

LEGUJABB.

Erközzett reggel 3 órakor.

Stockholm. Bukaresti jelentések már nem titkolják, hogy a német-bolgár had-erők husz veszélyre állanak Konstan- zától, azonban azzal nyugtatják a köz- véleményt, hogy idejében kiűritették Konstan- zát és mindenkinek sikerült el- menekülnie.

Szofia. Az Utronak jelentik: A bolgár csapatok a Csesovo-Larissa vonalat teljesen uralják. A Koresa-Larissa-Kosztur felé vezető utvonalak magaslatait megszállva tartják. Sarrailnak még oly nagy erőmegfeszítéssel sem sikerülhet Monasztirhoz előretörést kierőszakolnia.

Egő ruhájú oroszok.

(Aknavetők és kézigránátosok harca.)

— Távirati tudósítás. —

Berlin. A sajtóhadiszállásról jelentik: Rendkívül sikerült vállalkozást hajtottak tegnap este végre Pesepelnikről délre a Lipnick erdővel szemben a német vadászok. Nyolc nap óta azt figyelték meg, hogy az oroszok összekötő és futóárkokkal mindig közelebb dolgozzák magukat frontunkhoz. Az utolsó éjszaka az ellenség a közvetlenül az akadályaink előtt elhúzódó, négyszáz méter hosszú legszélsőbb árunkhoz összeköttetést tudtak létesíteni, sőt két figyelőőrük már drótakadályaink alatt kuszott el, úgy, hogy majdnem belevágtak az árkaikba. Világos volt, hogy valami nagyobb vállalkozásra készülnek. A mieink részen álltak és nem késlekedtek. Minthogy saját árkaik közelsége miatt a tüzéség nem akadályozhatta meg az ellenséget vakondok munkájában, a legnagyobb titokban több aknavetőt állítottunk fel az állásban, amelyek ma délután öt órakor kezdték meg a tüzelést a legszélső orosz árkokra. Ezeknek az aknáknak a robbantó hatása még szörnyűbb, mint az ágyulövedéké. Mintha a föld nyílt volna meg, amely hatvan méter magasságra vetette fel a beépített tárgyakat. Míg az aknák a legelső árkokat temették be, addig a könnyű és nehéz ágyuk tűz alá fogták az összekötő és hátrább

levő árkokat, valamint a Lipnick erdőt. Egy óra alatt 900 lövést adtak le az aknavetők és ezután beszüntették a tüzelést.

— Egy pillanattal később árkaikból felemelkedtek a kézigránát dobó csapatok és rövid hurrával az aknavetők által a drótakadályokba vágott utcákba törtek be. A kézigránátosok, amelyek az északi szélén törtek be, az egész orosz állást felgöngyölték és mint egy tüzes reklámtábla ugráltak fel az égő ruhájú oroszok és mint az örültek ugráltak a terepen. Az általuk kiűrtett árkot gyalogságunk azonnal elfoglalta és nyomban bevonult oda a munkásosztály is, hogy azt a védelemre kiépítse. Azonban az oroszok nyilvánvalóan sokkal jobban el voltak bódulva és ki voltak merülve, semhogy ellentámadásra gondoltak volna, sőt a tüzéségük is elvesztette a fejét és vakon lödözött szerteszét a terepen. Az oroszoknak véres veszteségei roppant súlyosak voltak. Egész századok pusztultak el. A hangulat rendkívül nyomott az orosz csapatoknál; különösen az öregebb tényleges tisztiek ellen volt a panasz, mert már hetek óta nem látják őket az első árkokban. *Piatat tartalékos hadnagyok vezetnek zászlóaljokat, sőt ezredeket is.*

szkupstina-ülésről, amelyen nyolc képviselő tartózkodott attól, hogy a kormánynak bizalmat szavazzon.

— Ez a nyolc szerb politikus — mondotta Risztics — annak idején azon volt, hogy elkerüljük az Ausztria-Magyarországgal való háborút. Azzal, hogy most tartózkodtak a bizalmi szavazástól, azt is ki akarták fejezni, hogy nem helyeslik a még meglévő szerb haderőnek a fronton való felhasználását, mert katasztrófa várja a szerb csapatokat. Kijelentették, hogy a szerb férfiaknak ezt az utolsó maradékát meg kellene őrizni Szerbia föltámasztásának nagy munkájára, mert az elvesztett hazában most csak aggastyánok, asszonyok és gyermekek laknak.

Hindenburg tervez.

— Távirati tudósítás. —

Bern. A Patrie írja: Csak ne dicselkedjünk! A sommei sikerek a fejünkbe szállnak és elfeledjük, hogy még milyen gigászi küzdelmek várnak ránk. Ne higgye valaki, hogy Németország már le van verve. Biztos, hogy Hindenburg dolgozik, reorganizál és keresi azt a győnge pontunkat, ahol legfájóbban sebezhet meg minket. A szövetségeseknek az legyen a legfőbb gondjuk, hogy ne engedjenek neki időt ahhoz, hogy teljesen előkészíthesse veszedelmes akcióját. Őrizzük meg hidegvérünket!

Bern. A Journal de Genève hosszabb cikkben foglalkozik a semleges államoknak szerepével a békeközvetítés körül.

— Helytelen volna, — írja — ha a háborus felek rossz néven vennék a háborun kívül állóktól, hogy szeretnének békét teremteni. A semleges kormányokat saját polgáraik ostromolják azzal a kéréssel, hogy interveniáljanak a szörnyű vérontás befejezése érdekében és eddig mindegyik semleges ország odanyilatkozott, hogy mitsem áll módjában cselekedni.

A spanyol követ a Giornale d'Italia munkatársának Rómában kijelentette, hogy Alfonz király boldogan lobogtatja az olajágát, de sokkal nagyobb tiszteletben tartja országát semlegességét, semmint felszólítás nélkül tegyen lépéseket. A béke kérdését vitatták meg a skandináv országok is a krisztianai konferencián és erre a következtetésre jutottak:

— A jelen körülmények között a három északi királyság kizártnak tekint minden kezdeményezést a béke közvetítésére akár egyedül, akár több semleges kormány közreműködésével, de azt is lehetetlennek tartja, hogy bármely kérdésben interveniáljon a háborus felek között.

Egyébként azonban a három északi állam szoros együttműködést akar egymás között létrehozni, hogy így könnyebben védhesse meg jogait. Különös figyelmet akarnak ezután a semleges hajók elpusztítása és lefoglalása kérdésének szentelni. Hogy a hajók lefoglalása ellen tiltakoznak, ezt az entente-sajtó főlaborodással német befolyásra vezeti vissza. Pedig az igazság az, hogy egyik skandináv országban sem változott meg a háboru óta semmi. Dánia és Norvégia a szövetségesekkel rekonszenvez, Svédország pedig nemetpartí, de mind a három államot erősen sérti az angol bloká. A semleges államok összetartása egyre szükségesebbé válik s remélhetőleg Svájc is megérti ezt. A svájci kormányt is elárasztják kérelmekkel, hogy siettesse a béke megkötését, de a szövetségtanács azt hangsúlyozza, hogy ilyen lépést a háborus felek barátságtalan aktusnak tekinthetnének. A béke ellen és béke mellett folyton erős a hullámzás a semleges államok között, de egyelőre semmit sem tehetnek.

Japán ágyuk az oláh fronton.

(Távirati tudósítás.)

Zürich. Románia első háborus hónapjáról a következőket jelentik Bukarestből:

— Az egész ország hatalmas táborra alakult át. Erdők, vasutak és municiógyárak keletkeztek a nép bámuló szemei előtt a semmiből s csak most tűnik ki, hogy a háboru két esztendeje alatt milyen hatalmas és emellett csendben és föltűnés nélkül végrehajtott előkészítő munka folyt Romániában.

Tévedésnek bizonyult az az elhamarkodott föltevés, hogy Románia nem készült föl hosszabb háborura és fogalma sincs az álló harorról. Nincs egyetlen szöglete, egyetlen jelentéktelen dombja a Kárpátoknak, amelynek stratégiai értékét meg nem állapították volna. Csak így magyarázható a románok gyors előnyomulása olyan vidéken, amelyet még csak néhány hét előtt is elfoglalhatatlannak ítélték és csak így válik érthetővé, hogy a román és orosz hadseregek összeköttetését programszerűen, időre és az előre elkészített tervek szerint teremteték meg. Már az első napokban japán ágyuk dörögtek a román fronton és bámulattal látták, hogy a déli frontnak gyorsan és hevesen megtámadott pontjaira is jutott védelem.

Csak úgy mint a Kárpátokat, ahol tizen-nyolc helyen léptek át Magyarország területére, a Dobrudzsát is keresztül-kasul szelik a védelmi vonalak és a Traján-sáncról délre egész sor kis vasut gondoskodik az utánpótlásról, a csapatszállításról és a munició kiegészítéséről.

Eleinte nagy aggodalmat keltettek a dobudzsai vereségek, amióta azonban Avarescu tábornok vette át a szövetséges csapatok fővezérletét, mindenki nyugodtan néz a további események elé. Avarescu rendkívül népszerű ember Romániában és utja az országon keresztül a frontra valóságos diadalmenet volt.

A háborus viszonyok Jassyt tették meg az ország katonai középpontjává és az Oroszországgal való összeköttetések csomópontjává.

Bukarest erősen veszített jelentőségéből. A moldvai székváros egészségügyi berendezései sokkal nagyobbak, mint amennyi katonai jelentőségének megfelel. A legtöbb kórházat a városban és annak környékén állították föl, s ebben a tekintetben nagy föladat hárult a Szereth és Pruth között fekvő jelentéktelen városokra is, minthogy az országnak majdnem egész nyugati felét a repülőátadások veszélyeztetik.

A lakosság szívesen segít a háborus viszonyokhoz nehezen alkalmazkodó hivatalnoki karnak, s a kormány politikai ellenfelei is eléget tesznek kötelességüknek.

Szerbia jövő sorsa.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Szerbia római követe, Risztics a sajtó képviselői előtt hosszabban nyilatkozott a harcéri helyzetről. Kijelentései most láttak napvilágot a párisi Lanterne-ben. Risztics elsősorban arról emlékezett meg, hogy a Vöröskereszt útján híreket kapott Belgrádban maradt családjától, majd szószerint a következőket mondotta:

— Nem hallgathatom el, hogy rendkívül nyugtalanít a Balkánon folyó hadioperációk lassúsága. Lohet, hogy az én véleményem tulzott, mert türelmetlenül várok arra, hogy a szerb kormány végre egy darabka földszabadi-tott szerb földre költözhessenek át. Nem tudom, micsoda katonai okok hátráltatják a balkáni szövetséges hadseregeket Monasztir visszavételében, annyi azonban bizonyos, hogy ennek a halogatásnak mind politikai, mind erkölcsi hatása igen érezhető. Ugyilátszik, hogy a macedóniai operációk nemcsak, hogy előre nem haladnak, hanem félben is maradtak, sőt Dobrudzsában is szünetelnek a harcok. Egyébként valószínű, hogy a bolgárok minden erőfeszítést elkövetnek, hogy megtartsák Monasztirt s nehéző dolog megjósolni, hogy mikor törik meg az ellenség ellentálló ereje.

A cikkben itt vagy husz sornyi fehér fölt következik, ami a cenzura kezét mutatja. Azután ismét Risztics szavai olvashatók a kofui

Jó üzlet a semlegesség.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az amerikai elnökválasztással kapcsolatban érdekes és figyelemreméltó könyv jelent meg mostanában Washingtonban. Szokásos naplószerű statisztikája ez a könyv a lelépő elnök hivatalos működési idejének, amelyet elnök-választás alkalmával különös türelemmel vár az Egyesült Államok minden politikai pártja. Kortes célokat szolgál első sorban a könyv, amelyre sohasem marad adós az új elnökjelöltek pártja sem. „Wilson és az üzleti élet” a címe ennek a könyvnek és szerzője Woley Róbert, az Egyesült Államok központi pénzverdejének igazgatója.

Rengeteg statisztikát halmoz össze Woley könyve, amellyel az Egyesült Államok legutolsó 3 esztendejének rendkívülien hatalmas közgazdasági fejlődését akarja bizonyítani Wilson érdekében.

Az Egyesült Államok bank betétjei — mondja a könyv — 3 milliárd és 120 millió dollárral több vagyont mutatnak fel az 1912-iki bankbetétekkel szemben. Ez az örületes szaporodás nem az Egyesült Államok muniციós üzleteinek az eredménye, mert ha ezt teljesen leszámítjuk is, még így is óriási rekordot mutat. A nemzeti vagyon az 1916. évben 228 milliárd dollár (1140 milliárd korona) emelkedést mutat az 1912. év 187 milliárd dollárjával (938 milliárd korona) szemben.

Az Egyesült Államok kereskedelme az elmúlt három esztendő alatt a legjelentékenyebb külföldi konkurrensével szemben is egy-két milliárd dollár emelkedést mutat és a republikánus rezsim alatt elért 2 milliárd és 600 millió dollárt 68,5 százalékkal multa felül. Az 1916. pénzügyi esztendőben 4 milliárd dollár értékű árut exportált az Egyesült Államok az 1912-iki év 2 és kéttized milliárd dollárjával szemben. A nagykereskedelemben előálló üzleti esődöknél míg 1913-ban az összes passzívák 272 millió 662 ezer dollárt, az 1914-ik évben pedig 357,908 millió dollárt tettek ki, addig 1915-ben a passzívák összege 319,188 millióra súlydolt le.

Kérdés már most, hogy hol van az a haszon, amely a hadiszállításokból szaporította az Egyesült Államok vagyonát. Woley könyvének kimutatása szerint még ma is minden órában 100,000 dollárt (500,000 korona) tesz ki az az összeg, amelyet fegyverek, patronok, gránátok és más muniციó szállítása fejében kap az entente-től az amerikai ipar és kereskedelem.

1916. június havában a hadieszközök kivitelének összege 64.075.492 dollárt tett ki, naponként tehát 2,185.840 dollárt, ami óránkénti elosztásban 90.000 dollárnak felel meg. Ezzel az óriási bevétellel szemben 1914 augusztusában, tehát a háború kitörésekor, 405.880 dollár értékű muniციót exportáltak csupán az Egyesült Államok. 1915 januárjában ez az export már 4,728.305 dollárra emelkedett, míg 1915 augusztusában már a 15.241.117 dollárt érte el. De még nagyobb emelkedést mutat az 1916. év januárja, amikor az export értéke 27.524.394 dollár volt. A háború kitörése óta tehát összesen 523 millió dollár értékű muniციót szállított az Egyesült Államok az entente-nak, amiből csupán a gránát és a magasabb pályájú robbanó anyagok értéke 264 millió dollárt tett ki. A puskapor 178 millió, s a 16 137 és fél millió dollárt. Teherhordó állatok értékében 85 és fél millió dollárt vett be az Egyesült Államok. Autóértékekben 184 milliót, repülőgépekben 8 és fél milliót, autókészletekben

ben 5 milliót. Tehát egyedül a direkt hadiszerekben, nem számítva hozzá az egyéb felszerelési tárgyak, ruhák, bakancs és élelmiszerek milliárdjait, 900 millió dollárt fizetett ki az entente az Egyesült Államoknak.

Wolley könyve eldieszekezik azzal is, hogy amíg Angliában 4000 gyár 2 millió munkással éjjel és nappal dolgozik ugyan a muniციó-gyártásban, mégis az Egyesült Államok ipari üzemeivel már 1917-re is olyan óriási hadiszerszállítási szerződésekre kényszerült, amelyekhez csupán havonta 500.000 tonna nyersanyag lesz szükséges. A rézbányák produktumait is már 1917-re vásárolta meg az entente, úgy hogy a rézbánya ügynökök a nyers rézet, amelyre a jövő májusára és júliusára is köteleket csinált az entente, más országok bányáiból is beszerezni kényszerülnek. Starbuck C. A. a newyorki Air Bracke Co elnöke havi 600.000 nagy kaliberű lövegekhez szükséges gyutacs szállítására kötött szerződést az ententetel. Ez év augusztus 17-én kezdtek meg ennek az előállítását, akkor, amikor az előbbi szerződéseknek már teljességgel eleget tettek, amelyek szerint egy millió 700.000 ilyen gyutacsot kellett havonta szállítania. Az Amerikai Lokomotive Co szerződése 300.000 darab 8 eolos, és 180.000 darab 6 eolos gránát szállítását köti ki 15 millió dollár értékben. Az Amerikai Car. Foundry Co 351.000 darab 9 centiméteres gránátra kapott szállítási szerződést 19 és fél millió dollár értékben. Az Amerikai Brake Schoe Foundry Co. szerződése 25 millió dollár értéket képvisel.

1916. augusztus 1-én az Egyesült Államok vámhivatalának kimutatása szerint, a newyorki kikötőből 26 millió dollár értékű árut hajóztak ki, amelynek 67 százaléka robbanó anyagból állott, s amelyekből csupán a lövegek maguk 6 millió 217.000 dollárt, a löpor pedig 2 millió 978.000 dollárt képviselt. A newyorki kikötő forgalma a háború kitörése óta különben is óriási módon megnövekedett. Mert amíg 1914. és 1915-ben átlagban 1282 hajó futott be idegen kikötőkből, addig 1915-től 1916-ig 5243, amelyből 4771 gőzös, 472 pedig vitorlás hajó volt. 1916. január 1-től ugyanezen és június 30-ig 6060 hajó futott be a newyorki kikötőbe 5476 gőzös, 604 vitorlás, tehát fél év alatt több mint az első két esztendő alatt összesen.

Amíg az acél tonnája 1915-ben 24 dollár volt, addig ma már az 52 dollárt ért el. Egy év előtt a réz a newyorki jegyzések szerint 16 cent volt, a most letolt kincstári év végén már a 37 centet érte el.

Munkabérekben 60 százalékos emelkedést mutat a Woley által kimutatott 3 esztendő. A Steel Tröst maga 1916. január 1-től ugyanezen év szeptember végéig 100 millió dollárral többet vett be, mint az előző két esztendőben, úgy, hogy nyereségét négyszeresre emelte.

A most feltüntetett óriási számok élénk biznyságul szolgálnak arra, hogy az Egyesült Államok semlegessége — amelyet a hatalmát féltő Wilson elnök javára szeretne írni a Woley könyvének hatalmas statisztikája — annyira kifizetődött Unkle Samnek, hogy nagyon is problematikusá teszi az elnökségért küzdő republikánus párt győzelmét.

Vidéki előfizetőinket

tisztelettel felkérjük, sziveskedjenek szeptember végén lejárt előfizetéseiket — a mellékelve volt postautalvány felhasználásával — megújítani, nehogy a lap rendszeres küldése megszakadjon.

Aradi történet az aradi nagykereskedőkről.

(Intervju a kávéház ajtajában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ráköszöntött az aradi kereskedővilágra az őszi szezon. A nagy bevásárlások ideje. A buza és a bor árát ilyenkor osztják fel a falusi udvarházakban különböző skatulyákra. Ez megy mindenekelett a takaréka, ez a biztosításra, adósságfizetésre és ezt pedig elvásároljuk — mondja a gazda, ahol ilyen nincs, ott az aszszony jön be jó zsíros bugyellárral. Mert pénz az van bőven hála a — városiak birka tüfelmenének és a maxinak. A maxinak azért, mert legalább a jó falusi nép tudja, hogy mennyinél olcsóbban ne adja a jószágot.

Az Aradi Közlöny tudósítója illendőnek és szükségesnek tartotta, hogy a drágaságtól nyögő publikumának legalább megmondja, hogy az aradi kereskedők, hogy éltek a háboru harmadik összeig, hogy megy a soruk, milyenek az üzletek.

Intervjut óhajtoztunk csinálni és mint ez ilyenkor szokásos, az ember kiszemel egy csomó nevet a telefon könyvből és leírja mindegyiket egy iv papirosra és a telefon központból kéri a számok tömegét.

Először tehát a telefonon meginterjuvolhatókat, azután a — kávéházban meginterjuvolhatókat! Mert a legkellemetlenebb az az intervju, amelyet az ember olyan hivatalos formák között csinál, az üzletben, az irodában. Munka közben senkit sem jó zavarni.

Délután öt óra lévén, természetesen, hogy első sorban a kávéházban található kereskedő urakat kerestük fel. Egy igen kedves és szellemes nagykereskedővel éppen a kávéház ajtajában találkozott a hírlapíró és az uzsonna hatása alatt világszemléletében a nyugodtság minden jelét eláruló aradi közgazdasági faktort szemelte ki az első felelőnek.

— Az isten küldötte élén — mondotta a hírlapíró — mert az ön szakavatott válasza bizonyára feleletre bírja majd a kollégáit is. Sziveskedjek megmondani, milyen Aradon az üzletmenet a háboru harmadik esztendejében, így az őszi szezon kezdetén?

— Tudja mit uram, — szolt ő egy pillanatnyi gondolkodás után — elmondok egy történetet. Finom, nagyszerű történetet.

— A háboru negyedik vagy ötödik hónapjában találkozik két aradi kereskedő, akiknek mindegyike azt hitte, hogy a mozgósítás pillanatában elsúlyd a világ és főleg azt hitte, hogy be kell zárni minden boltot.

— Hogy vagy, mit csinálsz, kérde egyik a másiktól.

— Volt kétezer koronám, vettem száz vég vásznat és eladtam ötven százalék haszonnal. Most van háromezer koronám.

— Gratulálok! — és meleg kézsorítással elvált ügyes barátjától a kérdező.

Egy év múlva ismét találkoznak.

— Hogy vagy most, mit csinálsz most, — kérdezte ismét a kíváncsi.

— Azért a multkori háromezer koronáért vettem ötven vég vásznat és eladtam ötven százalék haszonnal. Kaptam 4500 koronát.

— Gratulálok! — és meleg kézsorítással elvált ügyes barátjától a kérdező.

Néhány héttel ezelőtt ismét találkoztak.

— Hogy vagy most, mit csinálsz most, — kérdezte ujólág a kíváncsi.

— A 4500 koronáért vettem huszonöt vég vásznat és most meg van a huszonöt vég vásznam.

— Nekem is van négyszer olyan értékű raktáram, mint a háboru elején — szolt bána-
tas rezignációval a meginterjuvult nagykeres-
kedő — de négyszer kevesebb a portékám.

Kezet szorítottunk és a korinterju befé-
jeződött.

Spanyolország az entente mellett?

(Stürmer Madridba megy.)

— Távirati tudósítás. —

Rotterdam. Az orosz lapok, mint külsőben álló dologról írják a kormányváltozásról. Stürmer miniszterelnök valószínűleg Madridba megy, mint nagykövet, hogy Spanyolországot megnyerje az entente számára.

Lugano. Az Idea Nazionale írja, hogy a spanyol politika egyre gyorsabb tempóban halad a négyesszövetséggel barátságos irány felé és hogy nincs messze az az idő, amidőn Spanyolország az entente javára való jóindulatu semlegességre határozza el magát. Madrid és London között tárgyalások folynak Spanyolországnak a négyesszövetség államaival való kereskedelmi viszonya dolgában, ami valószínűleg azzal fog végezni, hogy Spanyolország is csatlakozni fog a négyesszövetség blokádyűrűjéhez.

Genf. Az olasz sajtó nagyon melegen fogadja azt a tervet, hogy a latin államok, Franciaország, Olaszország, Spanyolország, Portugália és Románia a háborút is túlélő blokkba tömörüljenek. A lapok kommentárjaiból nem tűnik ki, hogy milyennek gondolják Anglia és Oroszország állásfoglalását és viszonyát a blokkhoz s csak a latin népek számbeli túlsúlyát hangsúlyozzák a német fajjal szemben.

Basel. A Journal madridi távirata szerint szombaton Madridban és más spanyol városokban hatalmas népgyűléseken elkeseredetten foglalkoztak a Gibraltár kérdéssel. Madridban, Barcelonában szenvedélyes beszédek után angol ellenes határozati javaslatokat fogadtak el.

Erdélyi képviselők

Erdély ujjaépítéseért.

(Beszélgetés Farkas Pál dr.-ral.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az erdélyrészi menekültek ügyével kapcsolatban az Aradi Közlöny már több ízben és több alkalommal mutatott rá arra a feladatra, hogy az otthontalanságba vert százezrek megélhetésének teljes biztosítására nem elegendő csupán a társadalmi jótékonykodás, vagy a legszükségesebb kormánysegély, hanem az illető hivatalos tényezőknek gondoskodni kell arról is, hogy óriási értéket képviselő munkaerejük felhasználásával megfelelő munkához is juttassák őket és így elviselhetővé tegyék nagyon is problematikus életviszonyaikat. Minden áldozatot megér az ez irányban kifejtendő törekvés, a melytől elzárkózni semmiképpen sem lehet és szabad. A kormány — amint erről értesülünk — már meg is kezdte ez iránybani programjának a kidolgozását. Farkas Pál dr. országgyűlési képviselő, aki az erdélyrészi képviselők akciójának egyik kiválóan értékes munkása, ma reggel az erdélyi frontra való utazása közben Aradra érkezett, s az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott vele.

— Az erdélyrészi képviselők akciója — mondotta Farkas Pál dr. — két fázisát állapította meg a maga munkájának. Az első a momentán gyors segítség feladata volt, pénzsegélyek, ruhaneműek kiosztása által, a másik pedig a további gondoskodás, a menekültek holnapjának a biztosítása.

Az első feladatot — úgy itélem — kiválóan oldottuk meg annak minden nehézsége ellenére is. A menekülés első, fejesztett, szinte pánikszerű napjaiban annyira igénybe volt véve a mi segítő akciónk, hogy nem lehetett már eleve gondoskodni a menekülteknek anna biztosított ellátásáról, amelylyel nyugodtan nézhetnének a jövő elé. Momentán gyors segítség kellett, pénz, ruha, kenyér, lakás, mert hiszen olyanok szorultak rá, akik mindenükből kifosztottan, krajcár nélkül s a legszükségesebb ruhaneműek hiányával hagyták el otthonukat. Nagy segítségünkre volt a kormány és a társadalom ebben a munkánkban, amelyhez a szükséges anyagi erőt igazán nemes szívvvel és meg-

— Ma, amikor a menekülés — hogy úgy mondjam — be van fejezve, vagy legalább is céltudatos és tervszerű elosztással történik, áll elő az újabb feladat, gondoskodni azokról, akik egyelőre még nem térhetnek vissza otthonukba. Munkaalkalmak szerzése és munkához való juttatás által a holnapi megélhetés biztosítása. A kormány már felállított egy központi munkaszervező irodát, amely intézni fogja ezt a dolgot, már nagyban folyik a menekültek összeírása, mert nagyon természetesen, nem az egyesek munkába állítása a fontos és szükséges, hanem a tömegeké, akik ma szétszórtnan az ország minden részében várják a napok jobbra fordulását. Ad hoc intézni el ilyen óriási munkát nem lehet s viszont az erdélyrészi képviselők akciója sem lehet egy mindenkirel függetlenül működő jóléti bizottság munkája, mert első sorban segédkezet kell nyújtani azoknak a faktoroknak, akik hivatalos hatalmuknál és erejükkel fogva arra a legföltétlenebbül hivatva vannak.

— Nagyon megnehezíti a menekülteknek munkához való juttatását az a körülmény, hogy a legnagyobb részük nem is akar vállalni munkát. Ez a tény abban leli magyarázatát, hogy valamennyi arra számít, hogy rövidesen visszakérülhet elhagyott otthonába. Tagadhatatlan, hogy ehhez meg lehet a kellő reményességük, hiszen hitüket napról-napra erősíti diadalmas erdélyi előnyomulásunk, ami azonban még nem jelenti azt, hogy a menekültek márhol-napra való visszaköltöztetése elintézhető legyen.

— Rengeteg feladat vár még addig a kormányra és a társadalomra. Az oláh betörés következtében Erdélyben csak úgy végig csapott a pusztulás, mint annak idején felső Magyarországon, rombadőlt, fölperzselt házak mutatják a háboru útját s itt is épp úgy, mint annak idején Zemplénben, Sárosban, Máramarosban, valakinek meg is kell építeni az elpusztult tűzhelyeket és hiszem, sőt tudom, hogy rövidesen megindul ebben az irányban is akció. Erdélyrészi képviselőtársaim most dolgozzák ki ennek a programját s minden valószínűség szerint már rövidesen a nyilvánosság jóindulatu támogatásába ajánlhatjuk azt.

— Én a magam részéről — sajnos — már nem vehetek részt ebben a munkában. Katona vagyok, akit a harcra szólít a minden magyar ember kötelessége. S vallom azt a meggyőződésemet, hogy azok, akik a polgári életben vindikálják maguknak a jogot a tö-

megek vezetésére, irányítására, most, a háború zivatarában is ott legyenek, ahol a tömegek vannak. A harcra, ahová ismét menetelőben vagyok.

Miért volt kevés fogoly Nagyszebennél.

— Távirati tudósítás. —

Berlin. A Tag a nagyszebeni csatáról a következőket írja: Nyilvánvaló, hogy kétszáz municióos kocsi, hetven erőjármű zsákmányolása aránytalanul látszik a kevés fogoly számmal, háromezer emberrel szemben. Csapatunk azonban az oláhokkal foglyainkkal történt kegyetlenkedéseikért, rendkívül kegyetlenül harcoltak és így nem csodálható, hogy nem nagyon kimélték az ellenséget és hogy csupán kevésnek sikerült a Fogarasi hegységből eljutni az oláh hadosztályokhoz. Legnagyobb részüknek életével kellett megfizetni azokat a bűnökért, amelyeket az oláh hadsereg a legutóbbi hetekben leirhatatlan kegyetlenkedéssel elkövetett.

Bern. A nagyszebeni győzelemről írva, a Temps a következőket fejt ki: Nem tagadjuk, hogy az eset boszantó. Háboruban semmiféle esemény nem jelentéktelen, bárhol játszódik is le. A dologon azonban lehet segíteni, mert a románoknak a Vöröstorony-szoros mögött elégséges erők vannak az ellenséges előnyomulás feltartóztatására. Ki lehetné különben, hogy az erdélyi német-osztrák-magyar, vagy a balkáni bolgár győzelemnek valaha brit, francia vagy orosz csapatokat fegyverletételre kényszeríthetnének. Ami megtörtént, azt sajnáljuk, de a következményeket nem tullozzuk.

Lugano. A Lombardi című lapnak jelentik Bukarestből: Az oláh munició gyárat, arzenálokat és ágyugyárat szerdán átadták az orosz ellenőrző bizottságnak. A hadműveletek fővezetése azonban az oláh hadvezetőség kezében maradt.

Rotterdam. A vasárnapi londoni lapok nagy elégtétellel közlik Románia csatlakozását a párisi gazdasági konferenciához.

Lugano. Az entente lapok az oláh fronton történt katonai események következtében nagy nyugtalanságot áruznak el.

Berlin. Bukaresttől délre a Dunán átkelt csapatok mögött monitorjaink az oláhok pontonhidját elpusztították.

Székely. Az oláhok dunai átkelése csupán kétségbeesett kísérletnek bizonyult. Már minden intézkedés megtörtént az oláhok teljes visszavetésére. A kalandos expedíció elintézése nem napok, hanem órák kérdése csupán.

Székely. A bolgár vezérkar hivatalos jelentése október 3-áról a következő:

Macedóniai front: Florinától nyugatra és keletre élénk tűzérési tevékenység folyik gyalogsági vállalkozások nélkül. A Moglenicza völgyében tűzérési, gyalogsági és géppuska tüzelés. A Vardar mindkét partján győnge tűzérési tevékenység volt, csak Doiranntól délre erősebb. A Belasica Planina lábánál nyugalom van. A Struma fronton heves kölcsönös tűzérési tüzelés. A Karacakoej melletti harcok elkeseredéssel folynak. Az Aegei tengerparton nyugalom.

Román front: A Duna fronton megszállottuk Malak Kalafát szigetet, Vidinnel szemben. Sikeresen bombáztuk

a kalafáti kiépített pályaudvart és kaszárnyákat. Gujidiu helyiségnél tüzési tüzelésünkkel szétszórtunk egy ellenséges csoportot, amely elsáncolni igyekezett magát. Seachowo helyiség mellett sikerült az ellenségnek hidat verni a Dunán, amelyen jelentékeny csapatokat tudott átszállítani. Az osztrák-magyar monitorok elpusztították a hidat. Dobrudzsában az ellenségnek csapataink ellen való offenzíváját Besaul—Amzasta—Gerveli vonalon tüzésünk megállította. Az ellentámadás, amelyet a jobbszárny csapatai intéztek, azzal végződött, hogy az ellenséget régi állásaiba vetettük vissza, egy ellenséges zászlóalját megsemmisítettünk, amelynek maradványait, két tisztet és száz katonát, elfogtuk. A többi fronton gyenge tüzési tüzelés és járőrharcok. A Fekete tenger partján Mangalia várost október 1-én egy ellenséges torpedónaszád sikertelenül ágyuzta.

Ellanyhult az orosz offenzíva

— Távirati tudósítás. —

Rotterdam. A Rotterdamscher Courantnak a német főhadiszállásról jelentik: Marwitz lovassági tábornok frontjának egyetlen szakaszán az oroszok 15,000 gránátot lőttek a futóárkokra, páncélozott fedezékekre, amelyek a pergőtűznek szinte esudálatosan ellent állottak.

Bécs. Az oroszok általános offenzívájában beállott az apály, mert a kárpáti események tulajdonképpen a román offenzívához tartoznak. Ez természetesen nem jelenti, hogy a tél beköszönése előtt egyáltalában kizárt dolog, hogy itt-ott még föllobbanjék az oroszok támadó kedve. Annál is inkább kevésbé, mert nagyszámú francia tiszt működik az orosz hadseregben, akik nemcsak katonai tevékenységet fejtenek ki, hanem egyúttal politikai ügyekről is. A katonai vezetést Oroszországban nyilván Franciaország szeretné magához ragadni, amint Anglia már magához is ragadta a pénzügyi vezetést. Hogy Oroszország meddig tűri ezt a gondnokságot, más kérdés. Abból, hogy Ivanov tábornok lemondott arról a szerződéséről, hogy Pau generális osztogasson neki tanácsokat, úgy látszik, Oroszország nem hajlandó hosszabb ideig magán viselni a francia gondnokságot.

Újabb entente csapatok Görögországban.

— Távirati tudósítás. —

Genf. A Tempsnek jelentik Szalonikiból: Florina bevétele után a hadműveletek ezen a fronton szünetelni fognak. A bolgár állások minden tárazáson felül erősek. A szerb határt az osztrák-magyar hadvezetőség egy hatalmas erődvonallá építette ki. Az entente csapatok ellátása itt nagy nehézségekbe ütközik. A munició szükséglet napról-napra növekszik és az nagyon nehezen fedezhető. Az entente Görögország különböző helyein ismét jelentékeny csapatokat szállított partra.

Luganó. A Corriere de la Serának jelentik Athénből: A kamarai választásokat ismét elhalasztották. A venizelista ellenes tartalékok szövetsége Athénben, Korinthosban, Patrasban és Larissában az entente tiltakozása dacára ismét megalakult.

Genf. Párisi lapok jelentik: Görögországban az antivenizelista mozgalom mindinkább terjed. A Secolo Athénből keltezett értesülése

szerint a görög kormánynak az ententehez való csatlakozásáról szóló hírek onnan származnak, hogy az entente fővárosokban levő görög követeket utasították, hogy a külügyminiszterekkel tárgyalásokat kezdjenek egy esetleges görög beavatkozás rekompenzációjáról. Diplomáciai körökben ennek ellenére a beavatkozást mégis lehetetlennek tartják, mivel a király semmiféle körülmények között nem hajlandó az ententehez állani.

H I R E K.

Október 6.

(Arad halála.)

A jelenlegi nehéz viszonyokra való tekintettel minden külső dísz nélkül, de őszinte hálával és kegyelettel emlékeztünk meg 1849. október hatodikának, a halhatatlan emlékü Tizenhárom nemzeti vértanu dicső halálának évfordulójáról.

Nemzeti gyásznapiunk alkalmából, október hó 6-án délelőtt 10 órakor a római katolikus templomban istentisztelet lesz, amelyre Arad szab. kir. város területén levő összes köz- és magánhivatalok tisztviselőit, az iskolák tanárait, tanítóit, valamennyi egyesületet, társulatot és Arad szab. kir. város közönségét tisztelettel meghívom.

A gyászmise után a közönség a vértanuk szobra elé megy, ahol Arad szab. kir. város polgármestere leteszi a város közönségének koszorúját.

Arad, 1916. október 3. Varjassy Lajos, polgármester.

Ruhát kérnek a ruhátlan menekült diákok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az alkonyati csendben halkán kinyílt a szerkesztőségi szoba ajtaja s kívülről besurrant a hideg ősz; megborzongatta az íróasztal újságpapírjait, megállította a betűket vető kezeket s homályossá tette a villanyos lámpák izzó testjeit. S az ősszel együtt besurrant egy késői vendég, egy halványarcú, remegő fücska — egy menekült gyermek. Iskolás diák! Ki tudja honnan zavarta el, a tudománynak melyik csarnokából a háboru vihára? Ide fujta Aradra, mint egy összeeszt, sárga kis falevelet, amely nem tudja, hogy most mi lesz belőle. Elrabolta ez az ősz tőle az ifjúság vidám óráit s megtette koravén emberré, akit nem a gyermekálmok hevitenek, hanem akit nehéz gondok s a léttel való túlekedés aggodalmai kínoznak. Oly megható volt esetlenségében szótlan ajkkal az életnek ez a kis ványadt proletárja, hogy mindnyájan elsomorodtunk, mikor közzénk-hozzánk berepült. Csak hosszas kérdezősködésre nyílt feleletre az ajka:

— Egy felöltőt kérek a szerkesztőségtől. Diák vagyok s egy nyári ruhában futottam el a székelyföldről. Árva fiu vagyok. Mióta árva? hirtelen meg sem tudom mondani! Ezt az árvaságot nem éreztem addig, amíg a székelyföld drága hegyei között éltam. Ezt a helyet anyám helyett anyámnak tekintettem. De most, hogy ennek a kebléről is elszakadtam, százszorosan érzem árvaságomat. Ez évben már nem iratkozok be egy iskolába sem, mert sem tandíjat fizetni, sem könyveket venni nem tudok s ellátásomról is magamnak kell gondoskodnom. Ez évben majd csak megélek a két kezem munkája után valahogy: írok.

másolok, furok, faragok, teszek-veszek, amit csak lehet, talán a száraz kenyeret megkeresem. De itt az ősz s jön a tél s nekem egy nyári ruhámon kívül nincs egyebem... egy felöltőt kérek, uraim!

Csak összenézünk a zavaros életnek dolgozó munkásai mi is s mély szomorúság költözött a szívünkbe, amely most abban csendül ki, hogy mi is oda fordulunk sok menekülő diák nevében Arad lakosságának meleg szívéhez:

— Felöltőt kérünk hölgyeim és uraim, a menekülő szegény diákok számára!

LEGUJABB.

Reggel fél 4 órakor érkezett.

Zürich. A francia-olasz lapok jelentik Athénből: Patrasban nagy tüntetések voltak a csemegesség mellett. Rufosz belügyminiszter jóakarattal támogatja a tüntetőket. A tengerészeti miniszter a Salamisnál horgonyozó hadihajókról az ágyuzávérokat levétette. Az ágyuzávérokat Athénben a tengerészeti minisztérium őrzi, továbbá számos tisztet megbüntettek és áthelyeztek. A forradalmi mozgalom mindinkább esökken s lassankint csak Szalonikire szoríttatik.

Berlin. Schöller altábornagyot császári rendelettel a hadügyminisztériumba beosztották. A hadügyminisztert fogja helyettesíteni.

Berlin. Krisztiániából jelentik: Novégiában nagy az izgatottság, mivel a Jeges-tengeren német tengeralattjárók számos novég gőzöst meg torpedóztak. A lapok követelik, hogy a kormány tiltsa el idegen tengeralattjárók vízen való tartózkodását. Berlini lapok kiemelik, hogy az elsüllyesztett hajók dugárut s nagyobb részt muniiciót szállítottak Oroszországnak. Elsüllyesztésük jogosan történt.

Luganó. Az Itáliának jelentik a francia frontról: Az 1917-es korosztályt beosztották a frontra a színes csapatok helyébe.

Stockholm. Bukarestben és a vidéken nagy nyugtalanságot idéztek fel a legutóbbi harcéri hírek. A Vitorul megnyugtatta a közönséget és kijelenti, hogy az erdélyi front eseményei a nyugtalanságra nem adnak okot. A katonai érdekek tiltják, hogy a hadvezetőség terveit megmagyarázhassák. Komoly vereség lehetetlenség. Take Jonescu írta ezt a cikket, melyben még kitartásra lelkesíti a közönséget és minden erejének megfeszítésére. Minden ellenségük közül, írja Teka Jonescu, legelőször Bulgáriát fogják eltiporni. Biznak abban, hogy a harcokban nem maradnak egyedül.

Luganó. Berssacari román tábornok az olasz kormánnyal elintézendő misszióval Rómába érkezett.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Orosz hivatalos jelentés szerint az erdős Kárpátokban Lesiczky hadserege szeptember tizenkilentől huszonnyolcadikáig tizenhárom tisztet 2596 közembert fogtak el, négy ágyut, tizenhárom géppuskát, nagyobb mennyiségű muniiciót és egyéb felszerelést zsákmányoltunk.

— Az Aradi Közlöny előfizetőihez. Tekintettel a hadihelyzettel összefüggő menetrend változásokra, az Aradi Közlöny kiadóhivatala tisztelettel értesíti t. előfizetőit, hogy mindig a legelső induló vonattal küldi el a lapot. Ha a kézbesítés körül zavarok vannak, úgy az illetékes postahivatalnál kell felszólalni. Ahol a menetrend nem változott, ott a lap szállítása akadálytalanul folyik.

— Halaadó istentisztelet a király nevénapján. Holnap, szerda délelőtt tíz órakor őfelsége névnapja alkalmából a minoriták templomában ünnepélyes halaadó szentmise lesz, melyre a város hatóságait, hivatalait és iskoláit Monay Ferenc plébános meghívta.

— A király parancsa a képviselők bevonulására. Fővárosi tudósítónk jelenti: Tisza István gróf értesítette a két Ház elnökét, hogy öfelsége parancsa folytán mindama katonai személyek, akik a magyar országgyűlés tagjai és akik az országgyűlésen való részvétel miatt májusban szabadságoltattak, az országgyűlésnek decemberig való elnapolása esetén katonai szolgálatukba akkor is haladéktalanul bevonulni tartoznak, ha az elnapolás az országgyűlés mindkét Házának saját határozata alapján történik.

— **Kitüntetések.** A hivatalos lap mai száma közli: A király megparancsolta, hogy az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül Diószeghy Aladár 3. honvédhuszárezredbeli századosnak, Hoffmann Dezső 3. honvédhuszárezredbeli főhadnagynak és Gyulányi István a 306. honvédgyalogezrednél beosztott 2. honvédgyalogezredbeli főhadnagynak a legfelsőbb elismerés tudtul adassék, egyben Pollák József népfelkelő I. osztályú számvivő altisztnek, a 3. népfelkelő huszárezredben, az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálatá elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján, Vadas Jenő 3. honvédhuszárezredbeli századosnak pedig a hadidiszitményes 3. osztályú katonai érdemkeresztet adományozta.

— **Hindenburg hatvankilenc éves.** Berlinből jelentik: Hindenburg vezértábornagy, a világháború legendás hőse, most ünnepi születésének hatvankilencedik évfordulóját. Ebből az alkalomból a berlini lapok ünneplő cikkeikben utalnak arra, hogy maga a császár elismerte, hogy a német haza diadalmas megvédelmezője a német nép kedvence lett. A monumentális Hindenburg szobor talapzatán három óriási virágcsokor fekszik. A dalosszövetség kétezer tagja felvonult a birodalmi gyűlés palotája elé és ott hazafias éneket adott elő. A nagyforgalmu utvonalakon hadsegélyező célokra mindenütt gyűjtést rendeztek.

— **Kinevezések a postán.** A hivatalos lap mai száma közli: A m. kir. kereskedelemügyi miniszter a posta- és távirdahivatal körében Zöld János segédellenőrt távirdaellenőrre, Schösz Lajos segédtitkár segédellenőrre, Magyar Samu dr.-né, Kisházi Mária és Pesti Benjáminné II. osztályú kezelőnőket I. osztályú kezelőnők, Gerich Gyuláné távirdakiadót II. osztályú kezelőnővé, Karancsi Zsigmond postaszolgát I. osztályú altiszté, a műszaki személyzet körében pedig Liebhaber János műszerészt főműszerésszé nevezte ki.

— **Elismerés a petrozsényi fűtőház vezetőinek.** A magyar államvasutak igazgatósága Könczöl Bálint mérnöknek, a petrozsényi fűtőház vezetőjének és Harmat Vencel mérnöknek, akik a román betörés alkalmával a petrozsényi fűtőház és a petrozsényi tárolók nagyértékű berendezésének, illetőleg tartalmának idejében való elszállítása és biztonságba helyezése körül odaadó, körültekintő és fáradhatatlan tevékenységgel és önfeláldozó munkássággal kiváló érdemeket szereztek, legteljesebb elismerését és köszönetét nyilvánította.

— **Segítsük a menekülteket.** A vármegyében elhelyezett menekültek részére Aradvármegye főispánjához érkezett újabb adományok: Aistleitner Hugó Honvéd 50, Szekuj Jakab Mácsa 50, Friedmann Gyula Szemlak 100, özv. Mester Pálné Arad 10, Keszendi körjegyző gyűjtése 322, Kishalmágyi körjegyző gyűjtése 40, Czukor Albert és neje Arad 10, Parázsi körjegyzőség gyűjtése 40 korona.

— **Magyar név.** Lővi Rózsa orosházi születésű aradi lakos családi nevének „Mató” névre kért átváltoztatását a belügyminiszter rendelettel megengedte.

— **Szüreti munkához kapható munkaerő.** Nagyon ügyes és életrevaló eszmét pendit meg Főthv Zoltán ószentannai községi jegyző az Aradi Közlönyhöz intézett levelében, melyet egész terjedelmében közlünk. „Községemben, Ószentannán — írja — 2000 erdélyi menekültet helyeztünk el. Ellátásuk ma, midőn a polgárságnak fogyasztási jogosultságát a minimumra korlátozták, igen nagy nehézségekbe ütközik. Ugy gondolom, e nehézségek legalább részben eloszthatók volnának, ha most, midőn Aradhegyalján a szüret kezdetét vette, a szőlőbirtokosok a menekülteknek a munkára alkalmat nyújtanának, a szüreti munkára menekülteket alkalmaznának s ez által azok megélhetését a szüret időtartamára megkönnyítenék, annyival is inkább, mert a szüreti munkához gyermekeik is alkalmazhatók. Kérem az igen tisztelt szerkesztő urat, hogy az Aradi Közlönyben a szőlőbirtokosokhoz egy ilyen irányú felszólítást intézni szíveskedjék. A munkások szállítását egyszerű megkeresésre a legpontosabban eszközölném.” Ehhez a levélhez sok kommentár nem kell. Annyira természetesnek s magától értetődőnek találjuk a dolgot, hogy minden ajánló szót fölöslegesnek tartunk. A szőlőbirtokosoknak eminens érdekük, hogy megbízható munkások álljanak rendelkezésükre a szüret alkalmával. A mai munkáshiányos világban pedig keresve sem találának alkalmasabb munkaerőt az erdélyi menekülteknél, akik a gyöngéd bánásmóddal s a gondos ellátással még hálásak is lennének.

— **A jövő kertje címen az Érdekes Újság több száz bájos gyermekarcot közölt.** A legszébbnek talált gyermekek között most osztotta ki a pályadíjakat, a bíráló bizottság. A kedves apróságok között több aradi gyermek is szerepelt s csak a mult számunkban közzétük egy ilyen kis kitüntetettnek a nevét. Mint újabban értesülünk, a bíráló bizottság elismerő oklevelet ítelt meg az ugyancsak aradi származású Szivák Magduskának, akinek a papája most a harctéren van, bizonyára örömmel fogja a Közlöny révén megtudni az ő parányi leánykája sikerét.

— **Budapestre szóló expressz postautalványok és pénzeslevelek.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A kereskedelmi miniszter legújabb, azonnal életbelépő rendelkezése szerint további intézkedésig a Budapestre címzett pénzeslevelek és postautalványok expresszként fel nem adhatók. Az ország bármely más postahivatala által kézbesítendő pénzeslevelek és postautalványok expresszként való felvétele nem esik korlátozás alá.

— **Értesítés.** Az intézet t. tagjait értesíteni kívánjuk, miszerint a Transsylvania á. k. biztosítóbank m. sz. nagyszabemeny igazgatósága ideiglenesen Aradon telepedett le s működését Széchenyi-u. 1. sz. a. II. emeleti irodájában megkezdte. Arad, 1916. október 3-án. Transsylvania igazgatósága. 5206

— **A kiadóhivatal Izenete.** A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentse be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazulról érkező hír-lap. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborba minden aradi katona olvassa.

Egy magyar újságíró karrierje.

(Az osztrák belpolitika kulisszái mögül.)

— Bécsi tudósítónktól. —

A legutóbbi hónapokban ismételtelen jelentették az újságkommunikék, hogy az osztrák császár hosszabb audiencián fogadta Sieghardt valóságos belső titkos tanácsost, az egykori kis magyar újságíró. Valószínűnek látszik, hogy ezeket a kommunikéket nem I. Ferenc József küldte be a sajtónak.

Még Ausztriában, a határtalan lehetőségek országában is csodaszamba megy az a szédítő karrier, amelynek iránya még mindig fölfelé ível, s amelyet Sieghardt futott be. Az okos, simulékony újságíró, az emberek kezelésének virtuóza Körber miniszterelnöksége idejében bukkant fel az ismeretlenség homályából. Később nálunk sokat emlegették, amikor az Ausztria és Magyarország között folyó tárgyalásokat ő meg Sztérényi vezette. A mende-monda szerint Sieghardt eltitkolta, hogy magyarul tud és hallgatván Sztérényi magyar tanácskozásait a miniszteriumi szakemberekkel, az alkudozások során előnyösebb helyzetbe jutott.

Beszélik, hogy Sieghardt mai nagy hatalmának alapját már akkor vetette meg. Az összes képviselők dolgai felől Körbert Sieghardt informálta, aki pontosan tudta, hogy melyik képviselőnek mire van szüksége: ennek gyára van, amannak ösztöndíj kell fia számára stb. Ugyancsak ő tanította meg Körbert a sajtó hangszerének használatára.

Körber, aki a sajtó hatalmát és befolyását túlzottan értékelte, egy ízben ekként nyilatkozott kedves barátjáról, Széll Kálmánról:

— Széll pozíciója biztos, mert ővé a sajtó, az ólom. Az ólom manapság többet ér az aranyból, legalább az államférfiura nézve. Ismerik azt a szép gyermekjátékot, az ólomemberkét? Az emberke fából való, könnyű porhanyós fából, de bázisa egy fél ólomgolyó. Már most akárhogy is akarják az emberkét lefektetni, legyűrni, hiábavaló! — ide-oda billen az emberke és végre megint csak egyenesen áll az ólomgolyón. Ilyen a politikus, aki helyzetét a sajtóra, az ólomra alapozza.

Ilyen államférfi volt Körber is. Raffinált leleményességgel előre köszönt a legkisebb újságíróknak, a Concordia-bálon apró riportereknek gratulált „műveikhez.” A bizottsági ülésekre elment, de csak azért, hogy titkosaknak nyilvánítsa, aminek következtében a bizottsági tagok nem adhattak információt a lapoknak és rá voltak utalva a miniszterelnökre, aki szívesen állt rendelkezésükre, mint riporter. Így let a sajtó hangszerének Kubelikja Körber, akit homályban maradó Sefcitiye tanított a virtuozitásra.

Körber azután a lépő osztrák államférfiak tétlen homályába hanyatlott, míg Sieghardt csillaga egyre feljebb szállt. Valóságos belső titkos tanácsos lett, a Herrenhaus tagja, nagykeresztés, az osztrák jelzaloghitelintézet hatalmas kormányzója, a bankoligarchia vezető fia. És állandó, — bár titkos — tényezője az osztrák belpolitikának.

Ma Sieghardt lelke és esze annak a felelőtlen osztrák politikai csoportnak, amely ijedt n és titokban konstatálni kénytelen Magyarország aránytalanul nagy érdemeit és szenvedéseit a világháborúban és egyben arra is gondol, hogy ezek az érdemek és szenvedések a világháború lezajlása után a maguk jutalmát várják. Ez az erősebb monarchikus központosításra törekvő csoport, amely már most,

szükségesnek látja, hogy a „Gesamtmonarchie“ kereteit erősen körvonalazza a háború után való időkre.

Furcsa dolog minden esetre, hogy az osztrák politika ujjaszületése *Stürgkh* gróf keresztfia: *Sieghardt* nevéhez fűződik. Az ekszsidó eksz-magyar férfi az osztrák valóságos belső titkos tanácsos aranyhímzésű egyenruhájában, fején a rojtos, aranyos főveggel, szemében okos, napkeleti villanásokkal, mint modern Metternik!

TANÜGY.

(—) A menekült diákok beíratása. Az erdélyi ref. egyházkerület igazgatótanácsa, tekintettel arra, hogy az oláh betörés folytán kiűrt városokban levő ref. közép-foku tanintézetek más városokba leendő áthelyezése legyőzhetetlen nehézségekbe ütközik, azt ajánlja azoknak a szülőknek, akik gyermekeiket eddig a sepsiszentgyörgyi, székelyudvarhelyi és szászvárosi ref. kollégiumban taníttatták, hogy az 1916–17. tanévre az ideiglenes tartózkodási helyükön vagy annak közelében levő középiskolába irassák be akár rendes, akár magántanulók gyanánt. A vallás- és közoktatásügyi miniszter főnhatósága alá tartozó középiskoláról úgy rendelkezett, hogy az Erdélyből menekült középiskolai tanulók jelenlegi tartózkodási helyük középiskolába a létszámon felül is felveendők és pedig vagyontalanságuk esetén díjmentesen (a felvételi, tandíj stb. elengedésével). A menekült tanulók tandíjmentességben, bizonyítványaikra való tekintet nélkül és az intézetként engedélyezett százalékon felül is részesíthetők. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ezen intézkedései csak az állami intézetekre nézve kötelezők, de remélhető, hogy a felekezeti iskolák is hasonló kedvezményeket biztosítanak. Ha a tanulóknak a beíratáshoz szükséges okmányai esetleg nem volnának is kéznél, felvehetők a nyomtatott Értesítő alapján is.

VAROS ES MEGYE.

Megüresedett jegyzői állás. A kovaszinei jegyzői állás *Todoresku György* lemondása folytán megüresedett. A választás már a napokban megtörténik.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= Szüret. Világos és környékén levő községekben a szüret október 2-án vette kezdetét. A bor mennyiség tekintetében kevés, de a minőségre igen jó. Az árak emelkednek, 1 hektoliterért 150–160 koronára van kilátás.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. október 4-én szurdán:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Harsányi Margit felléptével:

Szeretlem.

Színjáték.

Kezdet 8 óra óra.

A szorvasztásért felel:

Rudnyanszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.)

Az Erdélyből menekült

szarvasmarhák
eladása

Pankota községben

6195

f. évi október hó 7-én
kezdődik.

ARADI KÖZLÖNY

1916. évi október hó 1-től új előfizetést nyitunk az **Aradi Közlöny-re.**

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 „ — „
Negyed évre	7 „ — „
Egy óra	2 „ 40 „

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 „ — „
Negyed évre	8 „ — „
Egy óra	2 „ 80 „

Tessék mutatványszámot kérni.

JÓTÁLLÁS

a biztos eredményért

Törvényesen védve.

Reitter Oszkár

nagyborsoskeresi ny. főkapitány és faharomszázvezetőnek nagyszabású tulajdona

„Patkánin”

patkányirtó szer, (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas és 1 doboz ára 2 K. Minden eleendő körülbelül 50 patkány kitérő-ábrát. Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve. A biztos eredményért Jótállás. Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy kitérő-ábrát gazdaságban hány adag használható. Kérésre ingyen küld a Patkánin gyár vezetőjére Nagyborsoskeresén.

VESZEK:
babot,
kölest,
árpát.

Cs. és kir. járványkórház
élelmezési vállalata,
honvédhuszár laktanya.
Telefon szám 670. 4998

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppe” folyadék és „Peppe” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppe folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppe hintőpor „ „ „ 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájrészt desinficiálja, utólagos kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeháza szemből.)

A szépségápolás titka a felhasznált szépség-szerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.
Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégl 1 kor. Nagy tégl 1.80 k.
Rozsnyay Serail krémje nappali használatra. Egy tégl ára 1 korona 50 fillér.
Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 1 kor. 50 fill.
Rozsnyay Serail Arcopora. Lehető finomságú. Orém, fehér, rózsaszín és testszínekben. Egy dob. Ára 1 korona 50 fillér.
Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Loin du bal, orgona, piros rózsaszín, Serail. Ugye 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

Rozsnyay Máttyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

22650—1916

Hirdetmény.

A m. kir. Ministeriumnak a hus és zsirfogyasztás korlátozása tárgyában kelt 3101—1916. M. E. rendeletét a következőkben teszem közzé:

Szarvasmarhát, sertést, juhot, ugyancsak kecskét korra való tekintet nélkül a hét két napján, és pedig kedden és csütörtökön — kényszerűség vagy kényszerleszúrás szükségét kivéve, — vágni vagy leszurni tilos.

A kényszerűség vagy kényszerleszúrás szükségét, ha csak lehetséges elfogadva különben pedig a vágás, (leszúrás) megtörténte után haladéktalanul a községi előjárásnál (polgármesternél) be kell jelenteni.

A hét két napján és pedig szerdán és pénteken husz akár nyers akár feldolgozott, (főtt, sült, füstölt, sózott, stb.) állapotban forgalomba hozni.

Ugyanezeneken a napokon tilos ételeknek kiszolgáltatására szolgáló üzletekben és üzemekben (fogdók, vendéglők, egyetli jellegű és más étkező helyek stb.) hus felhasználásával készülő ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni.

Hus a jelen rendelet értelmében a marhának, borjúnak sertésnek juhoknak, kecskének, lónak, házinyulnak, szárnyasnak és vadnak emberi táplálékra felhasználható minden része, kivéve a gyors romlásnak kitett belső szíveres részeket. Husnak tekintendő az említett husneműekből előállított hús konzerv és hentesáru is.

A húsnek a 2. §-ban nem említett napján az uvanított említett üzletek és üzemek egy érkezésre egy személynek legfeljebb egy húsételt szolgáltatni kell.

Mindenemű hal, — ezen szakasz szempontjából — húsételnek számít.

Hétfői napokban a 2. §-ban említett üzleteknek és üzemeknek tilos olyan ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni, amelyeknek előállításához zsir, (sertészsir, vaj, növényzsir, növényi olaj vagy emberi élvezetre alkalmas bármely más zsir dék vagy olaj) felhasználása szükséges.

A 2. és az 5. §§ ok rendelkezései alól a belügyminiszter egészségügyi szempontból kérheti és egyéb gyógyintézetek egyes ápolójai javára, kivételeket engedhet.

Aki a jelen rendelet vagy a h. tőszágnak a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezés megszegését, az, amennyiben cselekedete súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el a két hónapig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

Az 1. §. tilalma ellenére vágott (leszurt) állat tekintetében a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkövetésnek van helye.

Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 25. napján lép életbe.

A jelen rendelet életbelépésével a husfogyasztás korlátozásáról 1913. évi július hó 3. napján 2857—1915. M. E. sz. a. kiadott rendelet (1. a. Budapesti Közlönynek 1915. évi június 4. napján megjelent 153. számában) hatályát veszti.

Arad, 1916. szeptember hó 24.

Greén, főkapitány.

20961—1916. k. h.

Hirdetmény.

A korpa és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozata tárgyában kelt 2780—1916. M. E. számú kormányrendelet, a következőkben teszem közzé:

Korpát, köles akarmánylisztet, köleshéjat, olajpogácsát, cukorszörpöt, (melasse-) szárított répaszeletet, valamint szárított mész és törkölyféléket sem magukban, sem állati táplálékra alkalmas más anyagokkal keverve, vagy takarmányozásra alkalmas módon feldolgozva másként, mint a ministerium 2966—1915. M. E. számú rendelete alapján (1. a. Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 10. napján megjelent 184. számában) a kivitott korpaközpont közvetítésével forgalomba hozni nem szabad.

A malomvállalat annak, aki a 2117—1916. M. E. sz. rendelet (1. a. Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 1. napján megjelent 148. számában) 7. §-ában megszerzett örlési tanúsítvány alapján kizárólag saját ház és gazdasági szükségletére örlöttet, az ezen örlésből származó korpát kiszolgáltatni, ha pedig azt az örlöttöt átvenni nem kívánja, a Korpaközpont útján forgalomba hozni köteles.

Az ezen §. alapján átvett korpát az átvető csak saját állatainak takarmányozására használhatja fel, s ha ármikből ily célra fel nem használhatná, azt szintén csak a Korpaközpont közvetítésével adhatja el.

Az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár rendszeresség mellett másként (100 kg.) tisztaságra a következőkben állapítatik meg:

Az ipari termékek vagy hulladékok métermérsánkénti legmagasabb árai: Korpa K 20. Köles takarmányliszt K 36. Köles héj K 16. Répaszelet K 30. Vadrepaszelet K 30. Napraforgómag pogácsa K 40. Gomborkamag pogácsa K 40. Tökmag-pogácsa K 45. Lenmag-pogácsa K 40. Kendermag-pogácsa K 20. Keményítőgyári szárított tengeri-moslék K 32. Keményítőgyári szárított burgonya-moslék K 19. Szárított törköly K 26.

Ezeket a legmagasabb árakat, melyek magukba foglalják a rakodóállomáshoz való szállításnak és a berakásnak költségeit is, csak nélkül, készpénzizetés mellett törleszt berakás esetére kell érteni s ezek az árak egyaránt vonatkoznak egy helyi és külföldi származású nyers anyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat veszítik a ministeriumnak a korpa forgalomba bocsátásának szabályozásáról 2966—1915. M. E. szám alatt és a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért köve elhető legmagasabb ár meghatározásáról és ezen árak előállításának, azaz forgalombahozásának és szállításának szabályozásáról 4185—1915. M. E. szám alatt kiadott ren-

deletet, (1. az utóbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 18. napján megjelent 267. számában, kivéve a 2960—1915. M. E. számú rendeletnek 8. és 7. §-ában, valamint a 4183—1915. M. E. számú rendeletnek 1. §-ában foglalt, a Korpaközpont megalakítására vonatkozó rendelkezéseket, amelyek azzal egészítettnek ki, hogy amennyiben a Korpaközpont az említett §-okban megállapított létszámon felül több tagnak kiküldése válna szükségessé, ez iránt a földművelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg intézkedik.

Arad, 1916. szeptember hó 14.

Greén, főkapitány.

Értesítés!

Az „IBOLYA DORÉ“

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-crém egy tégely K 1.50, Ibolya Doré-szappan 1 darab K 1.50, Ibolya Doré-tej 1 üveg 1.50, Ibolya Doré-hőgyper 1 doboz K 1.50.

Legjobb fekete v. barna

Egy pár pers alatt bármely haját vagy hajszálát a legzsébb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni.

Hajfestő

a „Melogen“. Ára 2.40 korona.

Szőrvesztő-Deplifier. Előítűző, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőreit aro, nyak vagy karokról szed, minden fűdésmentes nélkül pár perc alatt kivétel nélkül eltávolítható. — Ára utasításnál 1 korona.

A fenti szeret kap-
natók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-
árában
ARAD, Andrassy-tér 22. sz.
Alapított 1886. évtől az Aradmegyei Kórház székére.

„EOS“

tisztá zsiranyagból készült

cipőtisztító

megint kapható minden színben

1 doboz 90 fillér

CIPŐTÖZSDE

Andrassy-ut 22. :: Telefon 10—44.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetésért 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 80 fillér.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Tábori posta.

Reichherthadnagy Tábori posta 616
Kétségre ejt, hogy huszonharmadik lapod óta megint semmi hír felőled. Talán nem kaptad meg leveleim? Mi jól vagyunk. Minden nap várunk Rózsát. 5186

Levelezés.

„Leiki beteg asszonyok”
levele van. 5588

Montag Abend

In der 9 Uhr-Vorstellung in Apollo-Moz. im Stock neben mir gesessene Dame, die ich auf dieses Blatt aufmerksam machte, hat einen Brief in der Administration. Bitte es zu übernehmen unter „Heissen Handkuss.“ 5200

Ellátás.

Jó polgári ebéd
egyedülálló hölgy vagy idősebb ur részére kapható i. r. család asztalánál. Cím a kiadóhivatalban. 4008

Oktatás.

Hangszenvedélyeseket
elvállalok. Cím a kiadóhivatalban. 5170

Alkalmazást keres.

Egy
jó iparos családból való teljesen független fiatal asszony háztartásnak ajánlkozna. Arad, Miklós-utca 72. szám. 5192

Menekült

fűszeres segéd állást keres. Bontos György, Porrai-u. 3. 5532

Gép- és gyorstíró,

mint kezdő azonnali állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5199

Alkalmazást keres

az igazságszolgáltatás minden ágában járatos, ügyvédjelölt. Románul tökéletesen beszél. Bővebbet a kiadóban 5151

Magányi igény

magyar kisasszony, ki a háztartásban is segédkezne, ur családjához, gyermekek mellé ajánlkozik. Címeket a kiadóhivatalba kör. 4100

Alkalmazást nyer.

Újabb elárverelés,
aki fűszerüzletben már alkalmazva volt, azonnal felvételt kíván. Kocsárd fűszerkereskedésében. 5194

Nyomdász-tanulónak

felvételt két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Lakást keres.

Különbejárta bitorozott szobát
azonnalra keres a belvárosban bankigazgató. Cím: Széchenyi-utca 1., II. emelet. 5531

Bitorozott szobákat

a belvárosban keresünk. Lakásnyilvánítási iroda, Deák Ferenc-u. 8. Bejelentés díjtalan. Díjazás csak bérbeadás esetén. 4007

Különbejárta

bitorozott szobát, esetleg ellátással, keres tanárnő. Címeket a kiadóhivatalba kör. 5163

Kiadó lakás.

Andrássy-tér 8 sz.

alatt egy 1. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas. azonnalra kiadó. Bővebbet a házmeztől.

Gyógyászat.

Az angol

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hebs—Földes féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Beneuliniment ára korona. Földes gyógyszerár, Hebs gyógyszerár 12

Üzletek.

Akinek

bármely szakmába való jártassága átadó üzlete van, irón ajánlatot Grünwald Albertnek Kunmadarasra. 5187

Vidékre keresek

keresztény korcsmáros. Ugyanott szatcsüzlet is folytatható. Cím a kiadóhivatalban. 5193

Kecskeméti 28 szám alatt

egy jártassága korcsma helyiség f. év november 1-től bérbeadandó. Ertekezhetel ugyanott a háztuladonostól. 5198

Barbélyüzlet

berendezéssel vagy anélkül betegség miatt azonnal kiadó. Bővebbet M. Weiss Mór, Weeselény- és Varassay József-u. sarok

Vétel és eladás.

Vadászfegyver

kétszörös Lancster díszbőrtokban, két automatikus golyós Winchester célzó fegyver, a régi fegyverek eladók. Ertekezni lehet Perényi-utca 14. sz. a házmeztől. 5189

Egy jól belevagolt

fekete tiszti baltató, 11 éves, eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5196

Egy Offiterspford

gut geritten, schwarz, 11 Jahre alt, ist zu verkaufen. Adresse in der Administration. 5197

Kereset használt

sötét kék kosztüm, egy fehér karmantyú és hős és egy egész új gramofon lemezekkel, gyász miatt eladó. B. Határ-utca 18/b., földsz. 2. 5204

Nagyon szép pálmák

és egyéb szoba dísznövények eladók. Cím a kiadóban. 5171

Veszt egy jókarban lévő kis

Wertheim-kassát. Cím a kiadóhivatalban. 5168

Zöld ünnepi imakönyvek

kaphatók Fiebler Sándor papirkereskedésében és könyvnyomdájában, Szabadság-tér 1. Telefon 268 sz. 611

Tűzifa-eladás.

Az Acsev. alvái erdőüzlete megkezdte tűzifatermelésének eladását. Selejtmentes, bükkes, és dorogfa, waggontelepekben megrendelhető az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak erdőüzletvezetőségénél, Arad, József főherceg-ut. 22., földszint. 4368

Egy állg használt egyenáramú

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különféle.

Egyesült

hét óra este 6 és 8 óra között egy nő arany karcsatt óra. Becsülete meztaláló kéri Meier testőrküldetésben illő jutalom ellenében átadni. 5191

Az Auszol

aranyér-kupokat mindenben pótolják a Haemorrhoid-kupok, azonos összetételűek, folyton hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hebs gyógyszerár 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Úraságok és kereskedőurak figyelmébe Hadifoglyoknak

nagyobb mennyiségű téli vattás kabátok és nadrágok, alsó trikó-uhák és munkásbakkancsok kaphatók 35 koronától 50 koronáig párja. Nagyobb rendeléseket ezen cikk elkészítésére elvállal olcsó árban. 5011

Herzfeld Gyula,

Aztalos Sándor utca.

8855—1916

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város igazoló vá. asszimánia által összeállított 1916 évre érvényes legtöbb adót fizetők névjegyzékét az 1886. évi XXI. t. c. 28 §-a értelmében október hó 1-től 15-ig terjedő 15 nap a városháza I. emeletén lévő hivatalos helyiségben közzétevére kiteszem azal, hogy abba bárki betekinthet és ellene a közzétevére kitétel ideje alatt Arad sz. kir. város állandó bíráló választmányához címezve hivatalonál benyújtandó írásbeli felhívással élhet.

Arad, 1916. október 1.

Varjassy, polgármester.

A főter legforgalmasabb helyén

Andrássy-tér 8. számú

házaan egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut. 22.

8074—1916. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál a folyó évi október hóban megtartandó rendes havi közgyűlésen választás útján beöltendő és a városi fizetési táblázat XI. fizetési osztály III. fokozatába sorozott irodai segéd-tiszt állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1888 évi I. t. c. 19. §-ának második bekezdésében előírt képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelt, valamint a város szolgálatában nem állók egészségi állapotukat igazoló tiszt orvosi bizonyítványát felszerelt kérelmeket hivatalomhoz f. évi október hó 10-ig bezárólag nyújtsák be.

Arad, 1916. szeptember 26-án.

Varjassy, polgármester.

özv. Szalkai Arminné

hímző és fehérnemű üzlete, előnyomda Arad, Weitzer János-u. 13. (Főpostával szemben.)

Női és férfi, gyermek kelengyék, intézeti és kórházi fehérneműek, egfinomabb anyagból, színes és fehér hímzések, fehérnemű varrások olcsó árban készülnek. — Uri leányok fehérnemű varrás, hímzés és szabás tanítására felvétetnek. 8418

P. 2760/4—916. sz. n.

Hirdetmény.

Az aradi kir. 18. évszázad köz-hírré teszi, hogy özv. Gyarmathy Ernőné borosjenői lakos a néh. Dr. Gyarmathy Ernő volt borosjenői kir. kö-jegyző biz'osítéka-ként a Magyar Általános Takarékpénz-ár Részvénytársaság által elott 2 drb. egyenként 2000 korona és 1 drb. 200 korona név-értékű 4% os Magyar Általános Takarékpénztári záloglevélből álló közjegyzői biztosíték kiadását kérte. A kiadás elrendelése előtt felhívatsk mindazok, kik néh. Dr. Gyarmathy Ernő volt borosjenői kir. kö-jegyző fenti biztosítékára az 1886. VII. 40. §-a alapján zálogjogot szerettek, vagy arra bármily igényt érvényesítenni válnak, hogy követeléseiket a jelen hirdetménynek a „Budapesti Közlönyben” leendő harmadszori közzétételétől számított három hónap alatt az aradi kir. törvényszéknél jelentsék be, mert különben igényeikre való tekintet nélkül fog a közjegyzői biztosíték kiadása iránt intézkedés történi.

Aradon, a kir. törvényszék, mint polgári bíróságától 1916. évi szeptember hó 7-ik napján. Mé-száros, s. k. t. elnök, Dr. Popa, s. k. t. tag, Jákó, s. k. t. tag. 5190

Tűzifa eladás

waggontéte'enként

Bővebb felvilágosítást ad:

Kera János és Trsai

tűzifatelepe

4827

361, 311om és Bokazsa-Bal.

ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rak-tára.

Gyermekköcsik

valamint összecsuksató

nyugvó-ágyak

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi díszmű- és játék-áru üzletben. 2181

Arad, Szabadság-tér 21.